

виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, пересилання чи збут наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів; Фальсифікація лікарських засобів або обіг фальсифікованих лікарських засобів.

Лит.: Музика А. А. Відповідальність за злочини у сфері обігу наркотичних засобів. К., 1998; Кримінальна відповідальність за контрабанду: національний та міжнародний досвід / А. А. Музика, А. В. Савченко, О. В. Процюк та ін. К., 2011; Музика А. А., Горох О. П. Покарання та його застосування за злочини проти здоров'я населення. К., 2012.

А. А. Музика.

КОНФІСКАЦІЯ МАЙНА – передбачений у КК (п. 7 ст. 51, ст. 59) дод. вид покарання, що полягає у примус. безоплат. вилученні у власність д-ви за вироком суду всього або частини майна, яке належить засудженому на праві власності.

К. м. як вид покарання характеризується тим, що вона: 1) є дод. видом покарання (ч. 2 ст. 52 КК), тобто завжди призначається шляхом її приєднання на додаток до обраного судом осн. виду покарання; 2) може бути призначена тільки у випадках, спеціально передбачених у санкціях статей Особл. част. КК; 3) призначається лише за такі 3 групи злочинів (ч. 2 ст. 59 КК), як: а) тяжкі (ч. 4 ст. 12 КК) та особливо тяжкі (ч. 5 ст. 12 КК) і обов'язково корисливі злочини; б) злочини проти основ нац. безпеки України (розд. I Особл. част. КК) незалежно від ступеня їх тяжкості та тих мотивів, якими керувався винний при їх вчиненні; в) злочини проти громад. безпеки (розд. IX Особл. част. КК)

незалежно від ступеня їх тяжкості та тих мотивів, якими керувався винний при їх вчиненні.

К. м. є заг. видом покарання і може бути призначена будь-якій, але лише повнолітній особі, оскільки до осіб, які вчинили злочин у віці до 18-ти років, К. м. не застосовується (ч. 2 ст. 98 КК). К. м. є безстроковим (одноактним) видом покарання, бо її застосування ані в законі, ані у вироку суду не визначено певним проміжком часу.

Зміст К. м. полягає в тому, що: 1) конфіскації підлягає лише те майно, що є власністю засудженого, тобто належить на праві власності саме йому, а не третім особам; набуто засудженим у власність із закон. підстав і стосовно якого він був наділений правомочностями щодо володіння, користування і розпорядження цим майном на власний розсуд. Конфіскації підлягає будь-яке майно, у т. ч. й частка засудженого у спільній власності, статутному фонді суб'єктів господарювання, гроші, цінні папери та ін. цінності, включаючи ті, що знаходяться на рахунках і вкладках чи на зберіганні у фін. установах, а також майно, передане засудженим у довірче управління (ч. 1 ст. 49 КВК). Перелік майна, що хоча і належить засудженому на праві власності, але не підлягає конфіскації за вироком суду, визначається законом (ч. 3 ст. 59 КК) і на цей час передбачений у Законі України «Про виконавче провадження»; 2) майно, що конфіскується, передається не потерпілому для відшкодування матеріальної шкоди, завданої йому злочином, а переходить у власність д-ви; 3) конфіскація як вид покарання завжди застосовується:

а) у примус. порядку (без урахування бажання засудженого); б) безоплатно (тобто без будь-якої компенсації за вилучене майно); в) тільки за вироком суду; 4) залежно від обсягу майна, що вилучається, К. м. поділяється на 2 види: повна – вилучення на користь д-ви всього майна, що є власністю засудженого; часткова – вилучення частини майна, що є власністю засудженого. Якщо конфіскується частина майна, суд повинен зазначити, яка саме частина майна конфіскується, або перелічити предмети, що конфіскуються (ч. 1 ст. 59 КК), причому в ост. випадку, як правило, із зазначенням їх індивідуально визначених ознак (марка, номер, модель, назва, рік виготовлення, ступінь зносу тощо). Заміна К. м. оплатою його вартості законом не передбачена.

Порядок призначення К. м. полягає в тому, що вона може бути передбачена в санкції статті Особл. част. КК як факультативне (напр., ч. 1 ст. 258 КК) або як обов'язкове (напр., ст. 257 КК) до призначення дод. покарання. У першому випадку з урахуванням конкр. обставин справи суд має право на свій розсуд вирішити питання про можливість чи недоцільність призначення цього дод. покарання, а у другому – як правило, зобов'язаний призначити К. м. і може відмовитися від її призначення лише з підстав, передбачених у ч. 2 ст. 69 КК. Відсутність (невиявлення) на момент постановлення вироку майна, що підлягає конфіскації, не є підставою для відмови суду від її призначення і не є перешкодою для її застосування, оскільки таке майно може бути виявлене протягом строків давності виконання вироку (ст. 80 КК).

Порядок та умови виконання К. м. майна передбачені у ст. 48, 49 КВК, а вчинення незакон. дій щодо конфіскованого майна тягне за собою відповідальність за ч. 2 ст. 388 КК.

Від К. м. як окр. виду покарання (ст. 51 і 59 КК) слід відрізнити: а) спец. конфіскацію, що застосовується на підставі ст. 96¹ і 96² КК, та б) К. м. юрид. особи, яка застосовується на підставі ст. 96³, 96⁴, 96⁶ і 96⁸ КК. Як спец. конфіскація, так і К. м. юрид. особи не є видами крим. покарання, а належать до ін. заходів крим.-прав. характеру.

Лит.: Пономаренко Ю. А. Види наказаний по уголовному праву Украины. Х., 2009; Пироженко О. С. Покарання, що обмежують майнові права засуджених за кримінальним правом України. Х., 2012; Марисюк К. Б. Кримінально-правова політика у сфері майнових покарань в Україні. Л., 2013.

В. І. Тютюгін.

КОРЖАНСЬКИЙ Микола Йосипович (3 серп. 1928, с. Нараївка Гайсинського р-ну Вінницької обл. – 5 трав. 2008, м. Київ) – відомий правознавець.

У 1957–61 навчався у Свердловському юрид. ін-ті (тепер – Уральський держ. юрид. ун-т, м. Єкатеринбург, РФ). У 1963–65 – аспірант каф. крим. права цього закладу. 1966 захистив канд. дис. на тему «Відповідальність за придбання або збут майна, здобутого злочинним шляхом, за радянським кримінальним правом», а у 1981 – докт. дис. на тему «Об'єкт і предмет кримінально-правової охорони». У 1985 присвоєно вчене звання проф.

У 1961–63 працював ст. слідчим прокуратури м. Пензи. У 1965–67 – юрис-

Національна академія правових наук України
Інститут держави і права імені В. М. Корецького НАН України
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

ВЕЛИКА УКРАЇНСЬКА ЮРИДИЧНА ЕНЦИКЛОПЕДІЯ

У двадцяти томах

Том 17

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО

Харків
«Право»
2017

УДК 340(477)(031)
ББК 67(4УКР)я2
В27

Редакційна колегія 17-го тому:

В. Я. Тацій (голова),
В. І. Борисов (заступник голови),
В. І. Тютюгін (відповідальний секретар),
Ю. В. Баулін, П. С. Берзін, С. Б. Гавриш, В. К. Грищук,
Н. О. Гуророва, О. О. Дудоров, О. О. Житний, В. О. Навроцький,
М. І. Панов, Є. Л. Стрельцов, В. П. Тихий, Є. В. Фесенко

Координаційна і технічна робота з підготовки видання:

К. А. Новікова, Д. П. Євтуєва

В27 Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. — Харків : Право, 2016. — .

ISBN 978-966-937-048-8

Т. 17 : Кримінальне право / редкол.: В. Я. Тацій (голова), В. І. Борисов (заст. голови) та ін. ; Нац. акад. прав. наук України ; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. — 2017. — 1064 с. : іл.

ISBN 978-966-937-261-1

Видання є систематизованим зведенням знань про поняття, категорії, норми й інститути кримінального права, окремі злочини та їх групи, основні міжнародно-правові акти у сфері кримінального права. Розглядаються основні теоретичні і практичні проблеми науки та практики застосування кримінального законодавства України. Наводяться відомості про науково-дослідні установи, наукові видання з кримінального права, а також про відомих вчених України у галузі кримінально-правової науки.

Розраховане на науковців, викладачів, студентів вищих навчальних закладів, працівників органів кримінальної юстиції, а також усіх, хто цікавиться кримінальним правом.

УДК 340(477)(031)
ББК 67(4УКР)я2

ISBN 978-966-937-261-1 (т. 17)
ISBN 978-966-937-048-8

© Національна академія правових наук України, 2017
© Інститут держави і права імені В. М. Корецького НАН України, 2017
© Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, 2017
© Видавництво «Право», 2017